

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

22 noiembrie 2012 *

„Recurs — Acțiune în anulare împotriva unei decizii a Comisiei privind stabilirea unei amenzi pentru rupere de sigilii — Sarcina probei — Denaturarea probelor — Obligația de motivare — Cuantumul amenzii — Competență de fond — Principiul proporționalității”

În cauza C-89/11 P,

având ca obiect un recurs formulat în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, introdus la 25 februarie 2011,

E.ON Energie AG, cu sediul în München (Germania), reprezentată de A. Röhling, de F. Dietrich și de R. Pfromm, Rechtsanwälte,

recurentă,

cealaltă parte din procedură fiind:

Comisia Europeană, reprezentată de A. Bouquet, de V. Bottka și de R. Sauer, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg,

pârâtă în primă instanță,

CURTEA (Camera a treia),

compusă din doamna R. Silva de Lapuerta, îndeplinind funcția de președinte al Camerei a treia, domnii K. Lenaerts (raportor), G. Arestis, J. Malenovský și D. Šváby, judecători,

avocat general: domnul Y. Bot,

grefier: doamna A. Impellizzeri, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 19 aprilie 2012,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 21 iunie 2012,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: germana.

Hotărâre

- 1 Prin recursul formulat, E.ON Energie AG (denumită în continuare „E.ON Energie”) solicită anularea Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 15 decembrie 2010, E.On Energie/Comisia (T-141/08, Rep., p. II-5761, denumită în continuare „hotărârea atacată”), prin care s-a respins acțiunea acesteia având ca obiect anularea Deciziei C(2008) 377 final a Comisiei din 30 ianuarie 2008 privind stabilirea unei amenzi în temeiul articolului 23 alineatul (1) litera (e) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului pentru rupere de sigilii (cazul COMP/B-1/39.326 – E.ON Energie AG), a cărei versiune rezumată a fost publicată în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* (JO C 240, p. 6, denumită în continuare „decizia în litigiu”).

Cadrul juridic

- 2 Articolul 20 alineatul (2) litera (d) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele [81 CE] și [82 CE] (JO 2003, L 1, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 167, rectificare în Ediție specială, 08/vol. 4, p. 269) prevede că „[r]eprezentanții oficiali și celelalte persoane care îi însoțesc, autorizate de Comisie să desfășoare o inspecție, sunt împuternicite să sigileze orice incinte destinate activității și orice registre și documente pe perioada inspecției și în măsura necesară inspecției”.
- 3 Potrivit articolului 23 alineatul (1) litera (e) din acest regulament, „Comisia poate aplica, prin decizie, întreprinderilor sau asociațiilor de întreprinderi amenzi care nu depășesc 1 % din cifra de afaceri totală din exercițiul financiar precedent, atunci când, în mod intenționat sau din neglijență [...] sigiliile aplicate în conformitate cu articolul 20 alineatul (2) litera (d) de către reprezentanții oficiali sau alte persoane care îi însoțesc, autorizate de către Comisie, au fost rupte”.
- 4 În conformitate cu articolul 23 alineatul (2) din regulamentul menționat, Comisia poate aplica amenzi, prin decizie, întreprinderilor și asociațiilor de întreprinderi atunci când, printre altele, în mod intenționat sau din neglijență, acestea încalcă articolul 81 CE sau 82 CE, fără ca amenda să depășească, pentru fiecare întreprindere și asociație de întreprinderi care participă la încălcare, 10 % din cifra sa de afaceri totală din exercițiul financiar precedent.

Istoricul litigiului

- 5 Prin decizia din 24 mai 2006, Comisia, în conformitate cu articolul 20 din Regulamentul nr. 1/2003, a dispus efectuarea unei inspecții în incintele E.ON AG și în cele ale întreprinderilor controlate de aceasta în scopul de a verifica temeinicia bănuielilor privitoare la participarea lor la acorduri anticoncurențiale. Inspecția efectuată la reclamantă, E.ON Energie, a început în după-amiaza zilei de 29 mai 2006 în incintele acesteia destinate activității comerciale și aflate la München (Germania). După ce a luat cunoștință de decizia privind inspecția, E.ON Energie a declarat că nu se opune acesteia.
- 6 Inspecția a fost efectuată de patru reprezentanți ai Comisiei și de șase reprezentanți ai Bundeskartellamt (autoritate germană din domeniul concurenței). Documentele selecționate cu ocazia inspecției din 29 mai 2006 în vederea unei examinări mai detaliate de către reprezentanții menționați au fost depozitate în incinta G.505, pusă la dispoziția Comisiei de E.ON Energie. Întrucât inspecția nu a putut fi încheiată în aceeași zi, șeful echipei de inspecție a încuiat ușa incintei menționate, care era compusă din panouri lăcuite cu proprietăți de izolare fonică și dintr-un cadru din aluminiu eloxat, și a sigilat ușa menționată cu un sigiliu oficial cu dimensiunile 90 mm pe 60 mm (denumit în continuare „sigiliul în litigiu”). Două treimi din suprafața acestuia se aflau pe ușă, iar o treime se afla pe cadrul ușii. A fost întocmit un proces-verbal de aplicare a unui sigiliu, care a fost semnat de reprezentanții Comisiei, ai Bundeskartellamt și ai E.ON Energie. Ulterior, inspectorii au părăsit incintele E.ON

Energie, luând cheia de la ușa incintei G.505 care le fusese pusă la dispoziție. Drept răspuns la o solicitare de informații, E.ON Energie a arătat că, astfel cum rezultă din considerentul (19) al deciziei în litigiu, în afară de această cheie predată Comisiei, alte 20 de chei „paspартu”, care permiteau accesul la incinta G.505, erau de asemenea în circulație.

- 7 Sigiliul în litigiu era un autoadeziv de culoare albastră cu linii galbene la marginile superioară și inferioară și stelele galbene ale drapelului european. Zona galbenă inferioară cuprindea o mențiune potrivit căreia Comisia are posibilitatea de a aplica o amendă în cazul ruperii sigiliului. Folia de securitate utilizată pentru fabricarea sigiliului în litigiu (denumită în continuare „folia de securitate”) a fost fabricată de 3M Europe SA (denumită în continuare „3M”) în luna decembrie 2002.
- 8 În cazul în care un sigiliu, precum sigiliul în litigiu, este din plastic, la ruperea acestuia, adezivul alb cu ajutorul căruia sigiliul este fixat pe suport rămâne pe suport sub forma unor mesaje „VOID”, de mărimea a 12 puncte Didot (adică aproximativ 5 mm), repartizate pe întreaga suprafață a autoadezivului. Sigiliul desprins devine transparent în aceste zone, astfel încât mesajele „VOID” sunt vizibile și pe sigiliu.
- 9 În dimineața de 30 mai 2006, în jurul orei 8.45, la revenirea echipei de inspecție, aceasta a constatat că starea sigiliului în litigiu, care era încă lipit pe ușa incintei G.505, se modificase.
- 10 În jurul orei 9.15, șeful echipei de inspecție a deschis ușa incintei G.505. Deschiderea ușii a provocat dezlipirea porțiunii lipite pe tăblia ușii a sigiliului în litigiu, iar cealaltă porțiune a rămas lipită pe cadrul ușii.
- 11 A fost întocmit un proces-verbal de constatare a ruperii de sigilii, care, între altele, menționează următoarele:
„[...]”
  - Întregul sigiliu [în litigiu] era deplasat vertical și lateral cu aproximativ 2 mm, astfel încât în josul și în dreapta sigiliului [în litigiu] erau vizibile urme de adeziv.
  - Mesajul «VOID» era vizibil clar pe întreaga suprafață a sigiliului [în litigiu], care se afla totuși în continuare atât pe cadrul ușii, cât și pe ușă și nu fusese rupt.
  - După deschiderea ușii de către [funcționarul] Comisiei (domnul K.), în cursul căreia sigiliul [în litigiu] a rămas intact, respectiv nu s-a rupt, urme albe din mesajul «VOID» erau vizibile pe versoul sigiliului [în litigiu] (suprafața adezivă).
  - În mod obișnuit, atunci când sigiliul este dezlipit, mesajul alb «VOID» rămâne pe suport, ceea ce s-a întâmplat în mod clar în speță, întrucât mesajul se afla într-adevăr pe suprafața ușii.
  - Numeroase urme albe se aflau totuși și pe suprafața adezivă a sigiliului [în litigiu], și nu pe zonele transparente care corespund mesajelor «VOID» de pe versoul sigiliului [în litigiu], ci lângă aceste zone.”
- 12 Procesul-verbal de constatare a ruperii de sigilii a fost semnat de un reprezentant al Comisiei și de un reprezentant al Bundeskartellamt. E.ON Energie a refuzat semnarea procesului-verbal menționat.
- 13 În după-amiaza zilei de 30 mai 2006, au fost realizate fotografii digitale ale sigiliului în litigiu cu un telefon mobil.

- 14 La 31 mai 2006, E.ON Energie a făcut o „declarație suplimentară [...] procesului-verbal de aplicare a sigiliului din 30 mai 2006”, în care se precizează următoarele:
- „1. Ulterior deschiderii uşii, nu s-a constatat nicio modificare privitoare la documentele depozitate în incintă.
  2. Atunci când sigiliul [în litigiu] a fost îndepărtat în seara de 30 mai pentru a fi înlocuit, mesajul «VOID» de pe cadru nu era deloc şters.
  3. Domnul K. a fost prezent în seara anterioară, cu ocazia aplicării sigiliului [în litigiu], şi a considerat că aceasta a fost neobişnuit de îndelungată.”
- 15 La 9 august 2006, Comisia a adresat o solicitare de informații E.ON Energie în conformitate cu articolul 18 din Regulamentul nr. 1/2003. Aceasta a răspuns la cererea menționată prin scrisoarea din 23 august 2006. Alte cereri de informații au fost adresate 3M la 29 august 2006, societății de curățenie care presta servicii în incintele E.ON Energie la data faptelor în litigiu (denumită în continuare „societatea de curățenie”) la 31 august 2006 și, respectiv, serviciului de securitate al E.ON Energie la 1 septembrie 2006.
- 16 Cei 10 membri ai echipei de inspecție au completat chestionare referitoare la observațiile lor privind aplicarea sigiliului în litigiu și starea acestuia în dimineața de 30 mai 2006.
- 17 La 2 octombrie 2006, Comisia a adresat E.ON Energie o comunicare privind obiecțiunile. În temeiul informațiilor disponibile, Comisia a concluzionat în special că sigiliul în litigiu fusese rupt și că, date fiind atribuțiile de organizare ale E.ON Energie în clădirea în cauză, răspunderea pentru această rupere de sigilii trebuia să i se atribuie acesteia.
- 18 La 13 noiembrie 2006, E.ON Energie a depus observații referitoare la comunicarea privind obiecțiunile.
- 19 La 6 decembrie 2006, la cererea E.ON Energie, consilierul auditor a efectuat o audiere la care de asemenea a participat 3M.
- 20 La 21 decembrie 2006, la cererea Comisiei, 3M a confirmat în scris anumite declarații făcute la audiere.
- 21 În cursul procedurii administrative, E.ON Energie a transmis Comisiei trei expertize ale unui institut de științe naturale și de medicină (denumit în continuare „institutul”).
- 22 La 21 martie 2007, institutul a efectuat o primă expertiză, în care a fost analizată reacția sigiliului în litigiu în condiții de forfecare și de dezlipire.
- 23 La 11 aprilie 2007, Comisia a solicitat domnului Kr., expert în domeniul tehnicilor de lipire și al comportamentului materialelor plastice, să redacteze un raport privind anumite aspecte ale capacității de funcționare și ale modului de tratare a sigiliului în litigiu. Primul raport al acestuia a fost redactat la 8 mai 2007.
- 24 La 15 mai 2007, institutul a realizat o a doua expertiză, în care s-a analizat reacția sigiliului în litigiu în condiții de forfecare prin tracțiune și prin comprimare, precum și în condiții de dezlipire după aplicarea produsului de întreținere Synto (denumit în continuare „Synto”) despre care E.ON Energie afirmă că a fost utilizat de societatea de curățenie pe ușa pe care a fost aplicat sigiliul în litigiu.
- 25 Prin scrisoarea din 6 iunie 2007, Comisia a informat E.ON Energie în legătură cu faptele noi stabilite ulterior comunicării privind obiecțiunile, întemeindu-se pe declarațiile 3M și pe primul raport al domnului Kr., și i-a acordat posibilitatea de a formula observații scrise în această privință.

- 26 La 6 iulie 2007, E.ON Energie a transmis observații scrise Comisiei și a solicitat o nouă audiere. Această din urmă cerere a fost respinsă.
- 27 La 1 octombrie 2007, E.ON Energie a transmis Comisiei a treia expertiză a institutului, din 27 septembrie 2007, în care s-a analizat reacția sigiliului în litigiu în condiții de dezlipire ca urmare a învechirii, a Synto și a umidității atmosferice.
- 28 Ulterior, Comisia a solicitat domnului Kr. să comenteze argumentele și observațiile cuprinse în scrisoarea E.ON Energie din 6 iulie 2007 și în expertizele a doua și a treia ale institutului. Domnul Kr. a redactat al doilea raport la 20 noiembrie 2007.
- 29 Prin scrisoarea din 23 noiembrie 2007, Comisia a informat E.ON Energie în legătură cu faptele suplimentare stabilite după scrisoarea sa din 6 iunie 2007. În același timp, Comisia a permis accesul E.ON Energie la documentele corespunzătoare, în special la al doilea raport al domnului Kr.
- 30 La 10 decembrie 2007, E.ON Energie și-a precizat poziția cu privire la documentele trimise la 23 noiembrie 2007.
- 31 La 15 ianuarie 2008, Comisia a primit o altă scrisoare de la E.ON Energie, la care erau anexate declarațiile scrise și date sub jurământ a 20 de persoane care, potrivit E.ON Energie, în seara de 29 mai 2006, dețineau o cheie pentru accesul la incinta G.505 (denumiți în continuare „posesorii de chei”). În declarațiile menționate, aceste persoane au afirmat, astfel cum rezultă din considerentul (42) al deciziei atacate, că în perioada vizată, și anume între 29 mai 2006, ora 19, și 30 mai 2006, ora 9.30, fie acestea nu se aflau în clădirea G, fie nu au deschis ușa incintei amintite.
- 32 La 30 ianuarie 2008, Comisia a adoptat decizia în litigiu.
- 33 Dispozitivul acestei decizii prevede:

„Articolul 1

E.ON Energie [...] a rupt [sigiliul în litigiu] aplicat de reprezentanți oficiali ai Comisiei în temeiul articolului 20 alineatul (2) [litera] (d) din Regulamentul nr. 1/2003 și, cel puțin din neglijență, a încălcat articolul 23 alineatul (1) [litera] (e) din același regulament.

Articolul 2

Pentru încălcarea menționată la articolul 1, se aplică E.ON Energie [...] o amendă în valoare de 38 de milioane de euro.

[...]”

Procedura în fața Tribunalului și hotărârea atacată

- 34 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 15 aprilie 2008, E.ON Energie a formulat o acțiune având ca obiect anularea deciziei în litigiu și, în subsidiar, reducerea cuantumului amenzii aplicate la o valoare adecvată. În susținerea concluziilor sale, aceasta a invocat nouă motive.
- 35 Tribunalul a respins toate aceste nouă motive.
- 36 Tribunalul a analizat la punctele 48-64 din hotărârea atacată primul motiv, întemeiat pe nerespectarea sarcinii probei. Acesta a amintit că, potrivit jurisprudenței, instanța nu poate concluziona că existența unei încălcări a fost dovedită de Comisie la un standard juridic corespunzător dacă există încă o

îndoială cu privire la acest aspect, în special în cazul unei acțiuni în anulare a unei decizii de aplicare a unei amenzi, și aceasta în conformitate cu principiul prezumției de nevinovăție, consacrat la articolul 6 paragraful 2 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950, precum și la articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene. Acesta a respins argumentul invocat de E.ON Energie, întemeiat pe o pretinsă analogie cu jurisprudența referitoare la practicile concertate, potrivit căreia este suficient ca o întreprindere să invoce argumente care pun într-o lumină diferită faptele dovedite de Comisie pentru a constata existența unei încălcări, observând că aceasta nu se aplică din moment ce Comisia se întemeiază pe elemente de probă directe. Cu excepția cazului în care o probă contrară nu poate fi furnizată de întreprindere chiar ca urmare a comportamentului Comisiei, ar reveni întreprinderii în cauză sarcina de a stabili corespunzător cerințelor legale, pe de o parte, că împrejurarea pe care o invocă există și, pe de altă parte, că această împrejurare pune în discuție valoarea probantă a elementelor de probă pe care se întemeiază Comisia.

- 37 Astfel, în speță, Tribunalul a respins argumentul E.ON Energie potrivit căruia Comisia trebuia să dovedească, dincolo de orice îndoială rezonabilă, că modificarea stării sigiliului în litigiu, constatată la 30 mai 2006, era imputabilă E.ON Energie. Constatând că, spre deosebire de cele susținute de Comisie, motivul invocat de E.ON Energie nu era abstract, acesta a observat totuși că Comisia nu încălcăse principiile care reglementează sarcina probei. Astfel, pe de o parte, considerentul (44) al deciziei în litigiu ar menționa expres că „revine Comisiei sarcina de a prezenta faptele necesare pentru a dovedi ruperea sigiliului invocată”. Pe de altă parte, Comisia și-ar fi întemeiat constatarea privind ruperea de sigilii, în considerentele (75) și (76) ale deciziei în litigiu, pe starea sigiliului în cauză în dimineața de 30 mai 2006, care, potrivit acesteia, prezenta mesajele „VOID” pe toată suprafața, precum și resturi de adeziv pe verso, astfel cum reiese în special din declarațiile inspectorilor Comisiei și ai Bundeskartellamt și din consemnările care apar în procesul-verbal de constatare a ruperii de sigilii. În sfârșit, Tribunalul a respins argumentele E.ON Energie întemeiate pe explicații alternative privind starea sigiliului în litigiu, considerând că pretinsa vechime a acestuia și lipsa fotografiilor care să facă dovada stării acestuia anterior deschiderii ușii nu sporiseră dificultatea sarcinii probei care revenea Comisiei.
- 38 Tribunalul a respins la punctele 74-90 din hotărârea atacată al doilea motiv întemeiat pe o încălcare a „principiului procedurii inchizitoriale”, în măsura în care Comisia nu ar fi analizat toate elementele relevante ale speței. În primul rând, Tribunalul a constatat că Comisia nu lăsase să subziste incertitudini cu privire la compoziția produsului Synto utilizat în cursul nopții de 29 spre 30 mai 2006 din moment ce, în special, acesteia i-a fost livrat chiar de societatea de curățenie exact același detergent precum cel folosit în acea noapte și că ea a utilizat acest produs pentru a efectua teste. În al doilea rând, Tribunalul a considerat că evocarea, de E.ON Energie, a posibilității ca posesorii de chei să fi permis accesul unor terți în incinta în litigiu sau ca cineva să fi pătruns în alt mod în incinta menționată este irelevantă în speță, dat fiind că, deși, în conformitate cu articolul 23 alineatul (1) litera (e) din Regulamentul nr. 1/2003, Comisia are sarcina de a dovedi ruperea sigiliilor, în mod intenționat sau din neglijență, aceasta nu trebuie totuși să demonstreze că cineva a pătruns efectiv în incinta care a fost sigilată. În al treilea rând, Tribunalul a respins argumentul întemeiat pe formularea pretins tendențioasă a întrebării nr. 6 din chestionarul adresat inspectorilor, observând că prin această întrebare se solicitau de la membrii echipei de inspecție indicii în sensul constatării ruperii unui sigiliu, având în vedere consemnările menționate în procesul-verbal. De altfel, fiecare dintre inspectorii ar fi indicat efectiv elementele pe care și le-a amintit individual.
- 39 Tribunalul a analizat la punctele 99-124 din hotărârea atacată al treilea motiv, întemeiat pe prezumția pretins inexactă a aplicării sigiliului în mod corespunzător, și a concluzionat că acesta nu poate fi admis. În primul rând, Tribunalul a arătat că elementele pe care se întemeiasă Comisia pentru a constata aplicarea corespunzătoare a sigiliului în litigiu, și anume procesul-verbal de aplicare a acestui sigiliu și răspunsurile inspectorilor care erau prezenți cu ocazia acestei aplicări la întrebarea nr. 3 din chestionarul care le fusese adresat, permiteau să se constate, astfel, că sigiliul în litigiu fusese aplicat în

mod corespunzător la 29 mai 2006, că, așadar, acesta era lipit pe ușa incintei G.505 și pe cadrul acesteia și că era intact, în sensul că mesajele „VOID” nu erau vizibile în momentul când echipa de inspecție a părăsit incintele E.ON Energie.

- 40 În al doilea rând, Tribunalul a examinat dacă împrejurările invocate de E.ON Energie erau de natură să pună în discuție valoarea probantă a elementelor sus-menționate. Acesta a respins argumentul privind lipsa unei curățări speciale a ușii înainte de aplicarea sigiliului în litigiu, arătând, printre altele, că inspectorii se asiguraseră că suportul era curat și că, potrivit fișei tehnice, consecința aplicării unui sigiliu pe o suprafață murdară ar fi că mesajele „VOID” ar putea să nu apară în cazul unei ruperi a sigiliului, din cauza unei aderențe insuficiente a acestuia. De altfel, E.ON Energie nu ar fi dovedit că suprafața în cauză era acoperită cu alte impurități în afară de praful care se află în mod obișnuit într-un birou. În ceea ce privește faptul, invocat de E.ON Energie, că suprafața menționată era din aluminiu eloxat, material care nu era menționat în fișa tehnică a sigiliului în litigiu, Tribunalul a arătat că, potrivit producătorului acestuia, întreprinderea 3M, un asemenea sigiliu ar funcționa corect pe uși din aluminiu și din aluminiu lăcuit, precizând că utilizarea pe un suport inadecvat ar avea drept consecință o aderență insuficientă a sigiliului, ceea ce ar putea împiedica mesajele „VOID” să apară în cazul deplasării acestuia. În sfârșit, Tribunalul a respins ca neîntemeiată afirmația potrivit căreia sigiliul în litigiu nu ar fi fost dezlipit de pe folia sa de protecție în conformitate cu instrucțiunile producătorului.
- 41 Tribunalul a respins la punctele 134-156 din hotărârea atacată al patrulea motiv, întemeiat pe presupunerea pretins eronată a „stării evidente” a sigiliului în litigiu în ziua următoare inspecției. În primul rând, Tribunalul a constatat că elementele pe care se întemeiea Comisia pentru a constata ruperea sigiliului, și anume procesul-verbal de constatare a ruperii de sigilii, potrivit căruia întregul sigiliu în litigiu a fost deplasat vertical și lateral cu aproximativ 2 mm, iar mesajele „VOID” erau vizibile clar pe întreaga suprafață a acestui sigiliu, precum și mărturiile inspectorilor care erau prezenți cu ocazia constatării ruperii de sigiliu, permiteau să se constate, astfel, că sigiliul în litigiu fusese rupt în cursul nopții de 29 spre 30 mai 2006 și că, în consecință, este posibil ca ușa incintei să fi fost deschisă în această perioadă.
- 42 În al doilea rând, Tribunalul a examinat dacă împrejurările invocate de E.ON Energie erau de natură să pună în discuție valoarea probantă a elementelor sus-menționate. Tribunalul a respins argumentul E.ON Energie potrivit căruia mesajele „VOID” nu erau decât foarte puțin vizibile, și aceasta numai pe o parte a sigiliului în litigiu. Tribunalul a arătat în special că apariția mesajelor „VOID” este suficientă pentru a se constata că sigiliul în litigiu a fost deplasat și că starea modificată a acestuia a fost confirmată de opt inspectorii prezenți la fața locului. În ceea ce privește comparația pe care inspectorii au efectuat-o între starea sigiliului în litigiu și starea sigiliilor aplicate în alte părți ale imobilului, Tribunalul a statuat că, întrucât era vorba despre primul caz de rupere de sigilii, era justificat ca inspectorii să se asigure prin efectuarea unei asemenea comparații. Astfel, nu se poate deduce din aceasta că existau îndoieli cu privire la starea sigiliului. În ceea ce privește argumentul potrivit căruia fotografiile pe care s-a întemeiat Comisia fuseseră realizate ulterior deschiderii ușii, Tribunalul a observat că acesta nu era de natură să repună în discuție valoarea probantă a elementelor sus-menționate.
- 43 Tribunalul a continuat la punctele 166-171 din hotărârea atacată cu examinarea celui de al cincilea motiv, întemeiat pe prezumția pretins eronată a caracterului adaptat al foliei de securitate pentru aplicarea oficială de sigilii de către Comisie, această folie fiind concepută pentru a dovedi că un „recipient sau un produs securizat” nu a fost deschis. Tribunalul a reținut, în primul rând, că, deși fișa tehnică a sigiliului în litigiu nu menționează explicit modul în care acesta a fost utilizat de Comisie, reiese din această fișă că filmul de securitate trebuie să indice o manevrare, distrugându-se atunci când se încearcă dezlipirea etichetei, ceea ce corespunde întocmai modului în care a fost utilizat de Comisie. În măsura în care producătorul recomandă utilizarea de mijloace de securitate suplimentare

în cazuri în care manevrarea „ar putea avea consecințe foarte grave, de exemplu, pierderi financiare considerabile”, reiese din fișa tehnică că această recomandare exprimă posibilitatea unei reacții fals negative.

- 44 În al doilea rând, Tribunalul a arătat că aplicarea sigiliului în conformitate cu articolul 20 alineatul (2) litera (d) din Regulamentul nr. 1/2003 a fost recunoscută de reprezentanții E.ON Energie și că se poate considera că aceasta din urmă ar fi exprimat imediat, dacă era cazul, îndoielii cu privire la caracterul adecvat al foliei de securitate cu ocazia aplicării acesteia. În al treilea rând, Tribunalul a făcut trimitere la propria analiză a celui de al șaselea motiv în ceea ce privește argumentele E.ON Energie referitoare la „scenariile alternative” care ar fi putut afecta starea sigiliului în litigiu.
- 45 Tribunalul a respins la punctele 199-234 din hotărârea atacată al șaselea motiv, întemeiat pe neluarea în considerare de Comisie a „scenariilor alternative” care s-ar fi putut afla la originea stării sigiliului în litigiu. După ce a arătat că revine, în principiu, întreprinderii care invocă o explicație alternativă a faptelor stabilite de Comisie sarcina de a dovedi, pe de o parte, existența împrejurării pe care o invocă și, pe de altă parte, că această împrejurare pune în discuție valoarea probantă a elementelor de probă pe care se întemeiază Comisia, Tribunalul a amintit că a statuat deja, atunci când a respins cel de al patrulea motiv, că în mod întemeiat Comisia a concluzionat că sigiliul în litigiu fusese rupt în cursul nopții de 29 spre 30 mai 2006. Prin urmare, ar fi trebuit să se examineze dacă E.ON Energie reușise să facă dovada contrară.
- 46 În primul rând, Tribunalul a reținut că E.ON Energie nu a dovedit existența unor „influențe exterioare” care ar fi fost la originea mesajelor „VOID” de pe sigiliul în litigiu. În special, acesta a observat că întreprinderea menționată nu a făcut dovada unei legături de cauzalitate între pretinsa depășire a termenului maxim de valabilitate al acestui sigiliu și apariția mesajelor menționate, ținând seama, printre altele, de faptul că celelalte sigilii utilizate, care proveneau din același lot, nu prezentaseră o reacție pozitivă. Tribunalul a constatat de asemenea că E.ON Energie nu dovedise că utilizarea, de o angajată a societății de curățenie, a unui detergent, Synto, pentru a curăța ușa care fusese sigilată ar fi dat naștere unui risc de reacție fals pozitivă a sigiliului în litigiu. Tribunalul a adăugat că, indiferent de situație, revenea E.ON Energie sarcina să informeze societatea de curățenie în legătură cu semnificația sigiliului și să se asigure ca sigiliul în litigiu să nu fie rupt de angajata acesteia din urmă.
- 47 Tribunalul a constatat de asemenea că E.ON Energie nu a făcut dovada că rata umidității aerului la München în cursul nopții în cauză, eventuale vibrații și mișcări, legate eventual de ocuparea incintei G.506 situată lângă incinta G.505 care fusese sigilată, și chiar efectul combinat al acestor factori, vechimea sigiliului în litigiu și acțiunea Synto asupra acestuia au modificat starea sigiliului menționat în noaptea de 29 spre 30 mai 2006. În ceea ce privește argumentul întemeiat pe faptul că incinta G.505 nu ar fi fost deschisă în cursul nopții în cauză, Tribunalul a amintit, astfel cum s-a menționat la punctul 38 din prezenta hotărâre, că nu revine Comisiei sarcina de a dovedi contrariul.
- 48 În al doilea rând, Tribunalul a observat că expertizele prezentate de E.ON Energie nu stabilesc că împrejurările invocate de aceasta au provocat modificarea stării sigiliului în litigiu și că ele prezintă, în orice caz, mai multe insuficiențe care rezultă, printre altele, din dimensiunea redusă a eșantioanelor testate, din cantitatea de detergent utilizată și din refuzul E.ON Energie de a utiliza sigilii originale și de a permite ca un reprezentant oficial al Comisiei să asiste la testări. În al treilea rând, Tribunalul a respins ca nerelevante sau ca nefondate diferitele critici invocate de E.ON Energie cu privire la rapoartele efectuate de domnul Kr. la cererea Comisiei. În al patrulea rând, Tribunalul a statuat că, ținând seama de faptul că E.ON Energie nu a adus probe de natură să pună în discuție valoarea probantă a elementelor prezentate de Comisie, nu era necesar să se pronunțe cu privire la pretinsa „posibilitate de reacții fals pozitive”, care ar reieși din considerentele (7), (74) și (75) ale deciziei în litigiu.

- 49 Tribunalul a examinat la punctele 238-247 din hotărârea atacată al șaptelea motiv, întemeiat pe încălcarea principiului prezumției de nevinovăție. După ce a amintit că, potrivit jurisprudenței, principiul amintit este aplicabil în procedurile referitoare la încălcări ale normelor de concurență, Tribunalul a respins argumentele E.ON Energie întemeiate pe pretinsul „caracter sugestiv” al chestionarului, adresat expertului, domnul Kr., prin scrisoarea din 16 octombrie 2007.
- 50 Acest chestionar ar fi solicitat în special domnului Kr. să indice motivele pentru care rapoartele de expertiză prezentate de E.ON Energie „nu contrazic” propriul său raport din 8 mai 2007 și să „confirme” că o combinație a factorilor invocați de aceasta „nu poate să fi condus” la o reacție fals pozitivă. Tribunalul a arătat, în special, că sarcina probei revenea, în această privință, E.ON Energie și că obiectivul chestionarului era de a verifica dacă concluziile primului raport al domnului Kr. erau repuse în discuție de rapoartele prezentate de E.ON Energie, având în vedere că acesta formulase deja oral câteva comentarii cu privire la constatările care apăreau în rapoartele menționate. În sfârșit, Tribunalul a observat că, în al doilea raport al său, domnul Kr. a reformulat întrebările adresate în mod „deschis” înainte de a răspunde la ele. Pentru toate aceste considerații, Tribunalul a respins cel de al șaptelea motiv.
- 51 Tribunalul a respins la punctele 254-263 din hotărârea atacată al optulea motiv, întemeiat pe o încălcare a articolului 23 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1/2003, potrivit căruia Comisia ar fi apreciat în mod eronat în considerentul (101) al deciziei atacate că E.ON Energie îi erau imputabile comportamente ale terților și că, în speță, nu se putea pune problema unei neglijențe, din moment ce angajata societății de curățenie nu ar fi fost în măsură să știe că săvârșea elementul material al ruperii de sigilii. În primul rând, Tribunalul a considerat că argumentele E.ON Energie potrivit cărora posesorii de chei nu au deschis ușa incintei în cauză sunt lipsite de relevanță dat fiind că nu revenea Comisiei sarcina de a dovedi că s-a pătruns efectiv în această incintă. În al doilea rând, Tribunalul a arătat că, potrivit constatărilor necontestate din considerentele (101) și (103) ale deciziei în litigiu, numai persoane autorizate de E.ON Energie se aflau în clădire la momentul ruperii sigiliului și că argumentul potrivit căruia numai posesorii de chei erau colaboratori sau mandatarți abilitați ai acestei societăți nu poate fi reținut. În al treilea rând, ignoranța angajatei societății de curățenie în ceea ce privește pretinsele consecințe care puteau decurge din faptul de a șterge sigiliul în litigiu cu o lavetă impregnată cu detergent ar fi fără relevanță din moment ce nu s-ar fi dovedit că curățarea ușii cu Synto ar fi putut afecta în mod efectiv starea acestui sigiliu. În al patrulea rând, în ceea ce privește argumentele referitoare la caracterul pretins învechit al sigiliului în litigiu, Tribunalul a făcut trimitere la respingerea acestor argumente în cadrul analizei celui de al șaselea motiv.
- 52 În sfârșit, Tribunalul a examinat la punctele 276-297 din hotărârea atacată al nouălea motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 253 CE și a principiului proporționalității la stabilirea cuantumului amenzii.
- 53 În primul rând, Tribunalul a amintit că, potrivit jurisprudenței, motivarea unui act trebuie apreciată în funcție de împrejurările cauzei și în special de contextul acesteia, precum și de normele juridice care reglementează materia respectivă și nu trebuie neapărat să specifice toate elementele de fapt și de drept pertinente. Acesta a arătat în continuare că, pentru a determina cuantumului amenzii aplicate E.ON Energie, Comisia se întemeiează pe gravitatea încălcării și pe împrejurările specifice ale speței și, în special, pe existența unor indicii care implicau comiterea de către E.ON Energie a unor încălcări a normelor de concurență, pe faptul că era vorba de primul caz de aplicare a articolului 23 alineatul (1) litera (e) din Regulamentul nr. 1/2003 și pe necesitatea ca amenda aplicată să poată totuși garanta efectul descurajator al acestei noi dispoziții.
- 54 Tribunalul a observat în această privință că, întrucât Comisia nu a adoptat linii directoare privind stabilirea amenzilor aplicate în temeiul articolului 23 alineatul (1) litera (e) din Regulamentul nr. 1/2003, ea nu avea obligația de a calcula, în valoare absolută sau în procente, cuantumului de bază al amenzii și eventualele circumstanțe agravante sau atenuante. Prin urmare, Tribunalul a respins argumentul întemeiat pe lipsa motivării deciziei în litigiu, precum și pe cel întemeiat pe pretinsa încălcare a dreptului la apărare, care ar fi rezultat din aceasta.

- 55 În al doilea rând, în ceea ce privește argumentul întemeiat pe o încălcare a principiului proporționalității, Tribunalul, după ce a amintit că, potrivit jurisprudenței, amenzile nu trebuie să fie disproporționate în raport cu scopurile urmărite, a observat că Comisia precizase în mod întemeiat în considerentele (105)-(108) ale deciziei în litigiu motivele pentru care încălcarea privind ruperea de sigilii era, ca atare, o încălcare deosebit de gravă, având în vedere, în principal, necesitatea asigurării unui efect de descurajare al amenzilor aplicate în cazul unei ruperi de sigilii, pentru ca întreprinderile să nu poată considera că ruperea unui sigiliu în cursul unei inspecții ar fi avantajoasă pentru ele. Astfel, Comisia nu ar fi reținut circumstanțe agravante, ci ar fi menționat, mai precis, împrejurările care justificau aplicarea unei amenzi cu un efect suficient de descurajator pentru orice rupere de sigilii.
- 56 Cu privire la circumstanțele atenuante invocate de E.ON Energie, Tribunalul a subliniat în special că faptul că o rupere de sigilii a fost comisă din neglijență și nu în mod intenționat nu constituie o circumstanță atenuantă și că, în speță, Comisia nu a pornit de la ipoteza unei încălcări care era neapărat intenționată. Tribunalul a reținut de asemenea că Comisia nu avea niciun motiv să informeze E.ON Energie cu privire la o pretinsă „sensibilitate deosebită” a foliei de securitate și că faptul că nu fusese posibil să se constate că din incinta G.505 fuseseră sustrate documente era de asemenea lipsit de relevanță. Importanța eforturilor depuse de E.ON Energie pentru a efectua expertize și pentru a-i interoga pe toți posesorii de chei ar fi de asemenea lipsit de relevanță, din moment ce aceste eforturi au fost realizate în cadrul exercitării dreptului la apărare al E.ON Energie și nu ar fi facilitat investigația Comisiei. Tribunalul a arătat că s-a luat pe deplin în considerare de către Comisie faptul că era vorba de primul caz de rupere de sigilii și a concluzionat că, în mod contrar celor susținute de E.ON Energie, o amendă în cuantum de 38 de milioane de euro, care corespundea unei valori de aproximativ 0,14 % din cifra de afaceri a acestei societăți, nu putea fi considerată disproporționată în raport cu încălcarea.
- 57 Având în vedere toate aceste considerații, Tribunalul a respins cel de al nouălea motiv și, în consecință, acțiunea E.ON Energie în ansamblul său.

Procedura în fața Curții

Concluziile părților

- 58 E.ON Energie solicită Curții:
- anularea hotărârii atacate și a deciziei în litigiu;
  - în subsidiar, anularea hotărârii atacate și a deciziei în litigiu, în măsura în care a fost obligată la plata unei amenzi, precum și la plata cheltuielilor de judecată, și admiterea cererilor formulate de aceasta în prima instanță;
  - cu titlu mai subsidiar, anularea hotărârii atacate și trimiterea cauzei spre rejudecare Tribunalului și
  - obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.
- 59 Comisia solicită Curții:
- respingerea recursului în totalitate și
  - obligarea E.ON Energie la plata cheltuielilor de judecată.

Redeschiderea procedurii orale

- 60 Prin scrisoarea din 26 iunie 2012, Comisia a solicitat redeschiderea procedurii orale. În susținerea cererii, Comisia își exprimă dezacordul față de poziția adoptată de avocatul general în ceea ce privește cel de al șaselea motiv de recurs și susține că anumite chestiuni pe care acesta le-a abordat în această privință sunt noi, astfel încât principiul contradictorialității nu a fost respectat în speță.
- 61 Trebuie amintit că, din oficiu, la propunerea avocatului general sau la cererea părților, Curtea poate dispune redeschiderea procedurii orale, în conformitate cu articolul 61 din Regulamentul de procedură, în cazul în care consideră că nu este suficient lămurită sau că trebuie să soluționeze cauza pe baza unui argument care nu a fost pus în discuția părților (a se vedea Hotărârea din 3 martie 2009, Comisia/Austria, C-205/06, Rep., p. I-1301, punctul 13, și Hotărârea din 6 septembrie 2012, Döhler Neuenkirchen, C-262/10, punctul 30).
- 62 Trebuie amintit în această privință că, în temeiul articolului 252 al doilea paragraf TFUE, avocatul general are rolul de a prezenta în mod public, cu deplină imparțialitate și în deplină independență, concluzii motivate în cauzele care, în conformitate cu Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, necesită intervenția sa. În această privință, nici concluziile avocatului general, nici motivarea pe care se întemeiază acestea nu sunt obligatorii pentru Curte (a se vedea Hotărârea din 11 noiembrie 2010, Hogan Lovells International, C-229/09, Rep., p. I-11335, punctul 26). În consecință, dezacordul unei părți față de concluziile avocatului general, oricare ar fi chestiunile pe care le examinează în cadrul acestora, nu poate constitui prin el însuși un motiv care să justifice redeschiderea procedurii orale.
- 63 În consecință, Curtea, după ascultarea avocatului general, apreciind că este suficient lămurită pentru a se pronunța și că nu este necesar să soluționeze cauza pe baza unor argumente care nu au fost dezbătute între părți, consideră că trebuie să se respingă cererea Comisiei de redeschidere a procedurii orale.

Cu privire la recurs

- 64 Trebuie amintit, cu titlu introductiv, că Tribunalul este singurul competent să constate și să aprecieze faptele și, în principiu, să analizeze probele pe care le reține în susținerea acestor fapte. Astfel, din moment ce aceste probe au fost obținute în mod legal și au fost respectate principiile generale ale dreptului, precum și normele de procedură aplicabile în materie de sarcină a probei și de administrare a probelor, numai Tribunalul are competența de a aprecia valoarea care trebuie să fie atribuită elementelor care i-au fost prezentate. Prin urmare, această apreciere nu constituie, cu excepția cazului denaturării acestor elemente, o problemă de drept supusă ca atare controlului Curții (Hotărârea din 3 septembrie 2009, Moser Baer India/Consiliul, C-535/06 P, Rep., p. I-7051, punctul 32 și jurisprudența citată).
- 65 În schimb, atunci când Tribunalul a constatat sau a apreciat faptele, Curtea este competentă pentru a-și exercita controlul, din moment ce Tribunalul a calificat natura lor juridică și a dedus din acestea consecințele în drept (Hotărârea din 1 iunie 1994, Comisia/Brazzelli Lualdi și alții, C-136/92 P, Rec., p. I-1981, punctul 49).

Cu privire la primul motiv, întemeiat pe o eroare de drept în cadrul repartizării sarcinii probei, precum și pe o încălcare a principiului prezumției de nevinovăție și a maximei juridice de drept al Uniunii în dubio pro reo

Argumentele părților

- 66 Potrivit E.ON Energie, Tribunalul, întrucât a recunoscut la punctul 48 din hotărârea atacată că revine Comisiei obligația de a face dovada încălcărilor pe care le constată, a răsturnat sarcina probei la punctul 55 din aceasta atunci când a considerat că, în măsura în care Comisia aduce probe directe în privința unei împrejurări, revine ulterior întreprinderilor în cauză sarcina de a demonstra că aceste probe sunt insuficiente. Conform E.ON Energie, Tribunalul nu a respectat în special faptul că elementul de probă care consta în ruperea unui sigiliu care a fost păstrat în mod incontestabil cu depășirea termenului său de valabilitate nu reprezintă o probă suficient de precisă și, așadar, suficientă în principiu pentru a stabili existența unei încălcări. În special, aceasta repune în discuție aplicarea prin analogie a Hotărârii din 8 iulie 1999, Montecatini/Comisia (C-235/92 P, Rec., p. I-4539), considerând că ruperea unui asemenea sigiliu ar constitui, spre deosebire de un mijloc de probă scris, nu o probă directă și suficientă, ci un element echivoc. În rest, probele pe care s-a întemeiat Tribunalul nu ar fi decât probe indirecte.
- 67 În plus, E.ON Energie menționează că incertitudinea privind aptitudinea sigiliului utilizat în concret în speță este imputabilă Comisiei, din moment ce aceasta a utilizat un sigiliu care fusese păstrat cu depășirea termenului său de valabilitate și nu a asigurat probele anterior deschiderii ușii. În memoriul său în replică, E.ON Energie adaugă că, pentru acest motiv, sigiliul în litigiu a fost aplicat necorespunzător, întrucât aplicarea sa corectă implică respectarea instrucțiunilor furnizate de producător în fișa tehnică a produsului. Imposibilitatea de a prezenta probe care rezultă din comportamentul Comisiei nu ar trebui să aducă vreun prejudiciu E.ON Energie. Această împrejurare ar răsturna, așadar, sarcina probei, astfel încât Tribunalul ar fi trebuit să impună Comisiei să dovedească faptul că sigiliul în litigiu fusese aplicat corect și a funcționat normal, în loc să impună E.ON Energie proba contrară, astfel cum ar fi făcut la punctul 170 din hotărârea atacată. E.ON Energie subliniază că primul motiv este admisibil, întrucât repartizarea sarcinii probei este o chestiune de drept și că, în lipsa erorii de drept pe care o denunță acest motiv, Tribunalul ar fi ajuns eventual la o apreciere diferită a faptelor în litigiu în cauza de față. Astfel, E.ON Energie nu ar contesta în fața Curții ca atare constatările de fapt efectuate de Tribunal.
- 68 Potrivit Comisiei, problema dacă a făcut dovada unei rupei a sigiliului ține de aprecierea probelor care a fost efectuată de Tribunal și cu privire la care controlul Curții trebuie să rămână în limite reduse. Întrucât E.ON Energie nu a invocat o denaturare a probelor în această privință, primul motiv ar fi inadmisibil. În plus, susținerea, făcută pentru prima dată și, așadar, tardiv, în memoriul în replică, potrivit căreia sigiliul în litigiu ar fi fost aplicat necorespunzător, din cauza vechimii sale, nu poate justifica răsturnarea sarcinii probei dorită de E.ON Energie.
- 69 În plus, astfel cum a arătat Tribunalul la punctele 53-55 din hotărârea atacată, cerințele în materie de probe ar depinde de natura probelor prezentate de Comisie pentru stabilirea încălcării. Comisia menționează că, deși, în materie de practici concertate, se întemeiază doar pe observații privind anumite comportamente paralele pe piață și prezumă, în această privință, că ele nu pot fi explicate altfel decât printr-o concertare între întreprinderile în cauză, este suficient ca, în apărarea lor, acestea din urmă să dovedească împrejurările care pun faptele într-o altă lumină. În schimb, situația ar fi diferită în cazul în care Comisia poate face trimitere la înscrisuri din care reiese că comportamentele observate sunt rezultatul unei concertări, caz în care nu este suficient ca întreprinderile în cauză să prezinte o explicație alternativă cu privire la faptele constatate de Comisie. În această ipoteză, ele ar trebui să conteste existența acestor fapte stabilite în temeiul înscrisurilor prezentate de Comisie.

70 Potrivit Comisiei, atât problema dacă și-a îndeplinit obligația de a face dovada inițială prin intermediul unor probe directe, cât și cea dacă întreprinderea a făcut dovada contrară țin de aprecierea probelor. În plus, ținând seama de indicațiile furnizate de producătorul sigiliului în litigiu, ar fi vorba, în speță, de o situație normală de aplicare a unui sigiliu funcțional, astfel încât ar reveni E.ON Energie sarcina de a face dovada contrară pentru a-și proba susținerea referitoare la o reacție fals pozitivă. Potrivit Comisiei, E.ON Energie încearcă, prin prezentarea unei expuneri cu privire la cerințele în materie de probe, să deturneze atenția Curții de la faptul că nu a reușit niciodată să repună serios în discuție funcționalitatea sigiliului în litigiu, descrisă de producător, confirmată de practica Comisiei și verificată de expertul tehnic, domnul Kr.

Aprecierea Curții

71 Trebuie amintit, astfel cum în mod întemeiat a arătat Tribunalul la punctul 48 din hotărârea atacată, că în domeniul dreptului concurenței, în cazul unui litigiu privind existența unei încălcări, Comisiei îi revine obligația de a face dovada încălcărilor pe care le constată și de a stabili elementele de probă adecvate în vederea demonstrării, corespunzător cerințelor legale, a existenței faptelor constitutive ale unei încălcări (Hotărârea din 17 decembrie 1998, Baustahlgewebe/Comisia, C-185/95 P, Rec., p. I-8417, punctul 58, precum și Hotărârea din 6 ianuarie 2004, BAI și Comisia/Bayer, C-2/01 P și C-3/01 P, Rec., p. I-23, punctul 62).

72 În plus, în cazul în care instanța are o îndoială, de aceasta trebuie să beneficieze întreprinderea căreia îi este adresată decizia Comisiei de constatare a unei încălcări (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 februarie 1978, United Brands și United Brands Continental/Comisia, 27/76, Rec., p. 207, punctul 265). Astfel, prezumția de nevinovăție constituie un principiu general de drept al Uniunii, care este în prezent prevăzut la articolul 48 alineatul (1) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

73 Or, rezultă din jurisprudența Curții că principiul prezumției de nevinovăție se aplică procedurilor referitoare la încălcări ale normelor de concurență de către întreprinderi, proceduri care pot duce la aplicarea de amenzi sau penalități de întârziere (a se vedea în acest sens Hotărârea din 8 iulie 1999, Hüls/Comisia, C-199/92 P, Rec., p. I-4287, punctele 149 și 150, precum și Hotărârea Montecatini/Comisia, citată anterior, punctele 175 și 176).

74 Desigur, în cazul în care Comisia constată o încălcare a normelor de concurență întemeindu-se pe presupunerea că faptele stabilite nu pot fi explicate în alt mod decât în funcție de existența unui comportament anticoncurențial, instanța Uniunii va trebui să anuleze decizia menționată atunci când întreprinderile în cauză invocă o argumentație care pune într-o lumină diferită faptele stabilite de Comisie și care permite astfel înlocuirea explicației reținute de Comisie în vederea stabilirii unei încălcări cu o altă explicație plauzibilă a faptelor. Astfel, nu se poate considera că, într-o asemenea situație, Comisia a făcut dovada existenței unei încălcări a dreptului concurenței (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 martie 1984, Compagnie royale asturienne des mines și Rheinzink/Comisia, 29/83 și 30/83, Rec., p. 1679, punctul 16, precum și Hotărârea din 31 martie 1993, Ahlström Osakeyhtiö și alții/Comisia, C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 și C-125/85-C-129/85, Rec., p. I-1307, punctele 126 și 127).

75 Cu toate acestea, Curtea a statuat de asemenea că, din moment ce Comisia a putut stabili că o întreprindere a participat la reuniuni între întreprinderi cu caracter vădit anticoncurențial, Tribunalul putuse să considere în mod întemeiat că revenea acesteia din urmă sarcina de a furniza o altă explicație privind conținutul acestor reuniuni. Procedând astfel, Tribunalul nu a efectuat o răsturnare nefondată a sarcinii probei și nici nu a încălcat prezumția de nevinovăție (Hotărârea Montecatini/Comisia, citată anterior, punctul 181).

- 76 De asemenea, Tribunalul a arătat în mod întemeiat la punctul 56 din hotărârea atacată că, atunci când Comisia se întemeiază pe elemente de probă care sunt, în principiu, suficiente pentru a demonstra existența încălcării, nu este suficient ca întreprinderea în cauză să menționeze posibilitatea existenței unei împrejurări care ar putea afecta valoarea probantă a respectivelor elemente de probă pentru ca să revină Comisiei sarcina de a dovedi că această împrejurare nu a putut afecta valoarea lor probantă. Dimpotrivă, cu excepția cazurilor în care o astfel de probă nu ar putea fi prezentată de întreprinderea în cauză chiar ca urmare a comportamentului Comisiei, revine întreprinderii în cauză sarcina de a stabili corespunzător cerințelor legale, pe de o parte, că împrejurarea pe care o invocă există și, pe de altă parte, că această împrejurare pune în discuție valoarea probantă a elementelor de probă pe care se întemeiază Comisia.
- 77 În speță, E.ON Energie reproșează Tribunalului că a aplicat prin analogie punctul 181 din Hotărârea Montecatini/Comisia, citată anterior, la cazul de rupere de sigilii care făcea obiectul cauzei în care s-a pronunțat hotărârea atacată.
- 78 În măsura în care E.ON Energie contestă posibilitatea de a se proceda la această aplicare prin analogie, trebuie constatat că Tribunalul nu a comis nicio eroare de drept în această privință, nici la punctul 55 și următoarele, nici la punctul 170 din hotărârea atacată. Astfel, din moment ce Comisia constatare o rupere a sigiliului pe baza unei serii de probe, printre care procesul-verbal de constatare a ruperii de sigilii, Tribunalul a putut considera în mod întemeiat, aplicând prin analogie Hotărârea Montecatini/Comisia, citată anterior, că revenea E.ON Energie sarcina de a prezenta probe care să repună în discuție această constatare și, procedând astfel, el nu a efectuat o răsturnare nefondată a sarcinii probei, nici nu a încălcat principiul prezumției de nevinovăție.
- 79 Întrucât E.ON Energie încearcă să invoce, în cadrul primului motiv, depășirea termenului de valabilitate al sigiliului în litigiu, este suficient să se constate că aceasta contestă aprecierile factuale efectuate de Tribunal în ceea ce privește diferitele elemente de probă prezentate. În această măsură, argumentația sa este, prin urmare, inadmisibilă, conform jurisprudenței citate la punctele 64 și 65 din prezenta hotărâre.
- 80 În ceea ce privește argumentul întemeiat pe o pretinsă incertitudine, care ar putea fi atribuită Comisiei, referitoare la buna funcționare a sigiliului în litigiu utilizat în concret în speță, trebuie amintit, astfel cum s-a arătat la punctul 76 din prezenta hotărâre, că Tribunalul nu a comis nicio eroare de drept atunci când a considerat că sarcina probei revenea E.ON Energie, cu excepția cazului în care o astfel de probă nu ar putea fi prezentată de întreprinderea în cauză chiar ca urmare a comportamentului Comisiei. După ce a pus problema în drept în mod corect, Tribunalul a statuat în continuare, în fapt, pe baza elementelor de probă prezentate în fața sa, la punctele 57-63, 99-124 și 134-156 din hotărârea atacată, că nu a fost dovedită o incertitudine care să poată fi atribuită Comisiei, astfel încât sarcina probei revenea efectiv E.ON Energie. În măsura în care E.ON Energie contestă această apreciere de fapt a Tribunalului, argumentația sa este inadmisibilă, conform jurisprudenței citate la punctele 64 și 65 din prezenta hotărâre.
- 81 Astfel, primul motiv trebuie să fie respins.

Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe o încălcare a obligației de motivare în aplicarea principiilor care reglementează sarcina probei

Argumentele părților

- 82 E.ON Energie reproșează Tribunalului că a încălcat obligația de motivare care îi incumbă, din cauza faptului că a procedat la o calificare juridică eronată. Potrivit acesteia, în cadrul răsturnării sarcinii probei, Tribunalul a încălcat criteriul privind „punerea în discuție” a valorii probante a sigiliului în litigiu pe care l-a invocat el însuși, într-o primă fază, la punctul 56 din hotărârea atacată, întrucât a

solicitat la punctele 202 și 203 din această hotărâre să se dovedească o „legătură de cauzalitate” directă între depășirea termenului de valabilitate al acestui sigiliu și o reacție pozitivă falsă. Potrivit E.ON Energie, caracterul contradictoriu și insuficiența motivelor în cauză ridică o problemă de drept și, prin urmare, cel de al doilea motiv este admisibil.

- 83 Potrivit Comisiei, acest motiv este inadmisibil, deoarece E.ON Energie nu se referă la motivarea hotărârii atacate, care este clară, ci numai la aprecierea probelor de către Tribunal. În orice caz, acesta ar fi neîntemeiat.

Aprecierea Curții

- 84 Contrar celor susținute de Comisie, cel de al doilea motiv este admisibil. Astfel, în măsura în care E.ON Energie denunță o pretinsă contradicție între principiul de drept enunțat la punctul 56 din hotărârea atacată și aplicarea principiului respectiv la punctul 202 din aceasta, punând astfel în discuție coerența raționamentului urmat de Tribunal în cadrul aplicării dreptului Uniunii în ceea ce privește sarcina probei, ea invocă o chestiune de drept referitoare la aplicarea dreptului respectiv de către Tribunal (Hotărârea din 26 aprilie 2007, Alcon/OAPI, C-412/05 P, Rep., p. I-3569, punctul 89).

- 85 În ceea ce privește temeinicia motivului amintit, este suficient să se observe, astfel cum a arătat avocatul general la punctul 37 din concluzii, că, atunci când Tribunalul stabilește la punctul 56 din hotărârea atacată principiul potrivit căruia împrejurarea invocată de E.ON Energie trebuie să pună în discuție valoarea probantă a elementelor de probă pe care se întemeiază analiza Comisiei, aceasta presupune, în mod evident, o legătură de cauzalitate între una și cealaltă.

- 86 Astfel, împrejurarea invocată de E.ON Energie în fața Tribunalului, întemeiată pe depășirea termenului de valabilitate al sigiliului în litigiu, nu poate repune în discuție valoarea probantă a mesajelor „VOID” care apar pe acest sigiliu decât dacă se demonstrează că există o legătură de cauzalitate între eventuala depășire a termenului de valabilitate al sigiliului menționat și apariția mesajelor respective. În consecință, trebuie concluzionat că, atunci când a examinat existența unei asemenea legături la punctele 202 și 203 din hotărârea atacată, Tribunalul nu a aplicat un criteriu juridic diferit de cel pe care îl enunțase la punctul 56 din această hotărâre.

- 87 În consecință, al doilea motiv trebuie să fie respins.

Cu privire la al treilea motiv, întemeiat pe denaturarea elementelor de probă, pe încălcarea principiilor statului de drept și a dreptului la o bună administrare, precum și pe caracterul ilogic și eronat al motivării în ceea ce privește aprecierea aplicării corecte a sigiliului în litigiu

Argumentele părților

- 88 Prin intermediul celui de al treilea motiv, E.ON Energie repune în discuție, din mai multe puncte de vedere, aprecierea Tribunalului referitoare la aplicarea corectă a sigiliului în litigiu care figurează la punctele 102-115 din hotărârea atacată.

- 89 În ceea ce privește, în primul rând, denaturarea probelor, E.ON Energie subliniază că integritatea unui sigiliu implică atât un aspect intern, cât și un aspect extern și că doar acesta din urmă poate fi stabilit printr-un proces-verbal care constată aplicarea corectă a unui sigiliu. Tribunalul ar fi omis astfel să țină seama de integritatea internă a acestui sigiliu, care nu putea fi vizibilă în mod evident la exterior, în scurtul interval de timp dintre aplicarea acestuia și momentul în care echipa de inspecție a părăsit incintele. Prin neglijarea unui astfel de element, Tribunalul nu ar fi respectat, în consecință, principiile statului de drept, precum și dreptului la o bună administrare, întrucât el nu era în măsură să aprecieze cu ochiul liber caracterul adecvat al acțiunii Comisiei.

- 90 Pe de altă parte, atribuind procesului-verbal de aplicare a sigiliului în litigiu un conținut declarativ pe care nu îl are, Tribunalul ar fi denaturat acest element de probă atunci când a presupus la punctul 104 din hotărârea atacată că acesta constituie o probă suficientă a existenței unei aplicări corecte a sigiliului respectiv. În plus, prin faptul că a statuat la punctul 115 din hotărârea atacată că sigiliul „era lipit pe ușa incintei G.505 și pe cadrul acesteia și că era intact, în sensul că mesajele «VOID» nu erau vizibile în momentul când echipa de inspecție a părăsit incintele reclamantei”, Tribunalul ar fi reținut criterii de delimitare care sunt lipsite de relevanță în ceea ce privește aptitudinea internă a sigiliului în litigiu de a-și îndeplini funcția. Procedând astfel, Tribunalul ar fi încălcat legile logicii.
- 91 În al doilea rând, E.ON Energie reproșează Tribunalului că și-a întemeiat analiza pe declarațiile inspectorilor Comisiei și ai Bundeskartellamt referitoare la aplicarea sigiliului respectiv. Declarațiile în cauză ar fi lipsite de relevanță în măsura în care aceștia din urmă s-ar afla în incapacitatea de a evalua integritatea internă a sigiliului în litigiu.
- 92 În al treilea rând, E.ON Energie afirmă că nu a avut posibilitatea să cunoască sensibilitatea deosebită a foliei de securitate și, pentru acest motiv, nici să verifice proprietățile concrete ale acesteia. În acest context, Tribunalul ar fi comis o eroare de motivare atunci când a reținut la punctul 105 din hotărârea atacată, făcând trimitere la considerentul (51) al deciziei în litigiu, că se presupunea că E.ON Energie cunoștea „perfect importanța unor astfel de mesaje”, și anume mesajele „VOID”. Potrivit E.ON Energie, nu este exclus că este posibil ca viciul ascuns sau deteriorarea prealabilă a sigiliului în litigiu să nu fi apărut decât mai târziu sau că, din cauza necunoașterii funcționării acestui sigiliu, nimeni nu a acordat o atenție suficientă integrității lui externe.
- 93 Comisia apreciază că, prin intermediul celui de al treilea motiv, E.ON Energie urmărește, în realitate, să repună în discuție constatările de fapt efectuate de Tribunal, astfel încât acest motiv este inadmisibil.

Aprecierea Curții

- 94 În ceea ce privește susținerile referitoare la o denaturare a elementelor de probă, trebuie să se facă distincția, astfel cum a arătat avocatul general la punctul 50 din concluzii, între partea din aprecierea Tribunalului referitoare la integritatea sigiliului în litigiu și cea privind valoarea procesului-verbal de aplicare a acestui sigiliu.
- 95 În măsura în care E.ON Energie repune în discuție aprecierea Tribunalului referitoare la integritatea sigiliului în litigiu, trebuie observat că aceasta invocă propria sa definiție a lipsei deteriorării unui sigiliu în raport cu care solicită Curții să controleze aprecierea probelor efectuată de Tribunal.
- 96 Cu toate acestea, problema dacă sigiliul în litigiu putea fi considerat deteriorat nu este o problemă de denaturare a elementelor de probă, ci o chestiune de fapt. E.ON Energie contestă astfel, în realitate, aprecierea în fapt pe care a efectuat-o Tribunalul cu privire la caracterul intact al sigiliului în litigiu pe baza elementelor de probă care îi fuseseră prezentate. În consecință, conform jurisprudenței amintite la punctul 64 din prezenta hotărâre, aceste susțineri sunt inadmisibile în cadrul prezentului recurs.
- 97 Pe de altă parte, E.ON Energie nu explică modul în care Tribunalul ar fi încălcat principiile statului de drept și buneii administrări ca urmare a aprecierii de fapt pe care a efectuat-o. În consecință, aceste argumente trebuie de asemenea să fie respinse.
- 98 În ceea ce privește pretinsa denaturare a procesului-verbal de aplicare a sigiliului în litigiu, trebuie arătat, astfel cum a făcut avocatul general la punctul 56 din concluzii, că acest element de probă face dovada, până la proba contrară, cu privire la aplicarea corectă a sigiliului respectiv, precum și cu privire la faptul că acesta era lipit pe ușa incintei G.505, împrejurări constatate de reprezentanții Comisiei și ai Bundeskartellamt în seara zilei de 29 mai 2006. Or, argumentația invocată de E.ON

Energie în această privință nu evidențiază nicio inexactitate materială în interpretarea dată de Tribunal procesului-verbal respectiv și nu menționează niciun element de natură să demonstreze că acesta ar fi afectat de constatări sau de declarații inexacte.

- 99 Astfel, susținerile privind denaturarea procesului-verbal de aplicare a sigiliului în litigiu trebuie să fie respinse ca neîntemeiate.
- 100 În ceea ce privește critica pe care E.ON Energie o face Tribunalului referitor la relevanța declarațiilor inspectorilor, pretinzând că aceștia din urmă nu erau în măsură să evalueze funcționarea internă a sigiliului menționat, trebuie amintit, după cum s-a arătat la punctul 95 din prezenta hotărâre, că, procedând astfel, E.ON Energie a încercat să impună propria sa definiție a lipsei deteriorării unui sigiliu. Cu toate acestea, după cum a statuat Curtea la punctul 96 din prezenta hotărâre, problema dacă sigiliul în litigiu putea fi considerat deteriorat reprezintă o chestiune de fapt care face parte numai din competența Tribunalului.
- 101 Pe de altă parte, conform jurisprudenței amintite la punctul 64 din prezenta hotărâre, Tribunalul este singurul care poate să aprecieze valoarea care trebuie atribuită elementelor prezentate în fața sa, din moment ce probele pe care le-a reținut în susținerea faptelor au fost obținute în mod legal și au fost respectate principiile generale ale dreptului, precum și normele de procedură aplicabile în materie de sarcină a probei și de administrare a probelor (a se vedea de asemenea în acest sens Hotărârea din 10 mai 2007, SGL Carbon/Comisia, C-328/05 P, Rep., p. I-3921, punctul 41 și jurisprudența citată). Or, prin argumentația sa privind relevanța declarațiilor inspectorilor, E.ON Energie urmărește să repună în discuție valoarea atribuită acestor elemente de probă de Tribunal. În consecință, această argumentație trebuie respinsă ca inadmisibilă.
- 102 În sfârșit, argumentul invocat de E.ON Energie referitor la o pretinsă eroare de motivare este inoperant, întrucât privește un motiv neesențial din raționamentul Tribunalului. Astfel, afirmația Tribunalului la punctul 105 din hotărârea atacată, potrivit căreia E.ON Energie „cunoștea perfect importanța” mesajelor „VOID”, care face obiectul acestui argument, se înscrie într-un raționament întemeiat pe lipsa obiecțiilor din partea E.ON Energie cu privire la aplicarea sigiliului în litigiu înainte de apariția acestor mesaje, raționament care nu face decât să coroboreze concluziile pe care Tribunalul le-a tras din alte elemente de probă.
- 103 Rezultă din cele de mai sus că cel de al treilea motiv trebuie să fie respins în ansamblul său.

Cu privire la al patrulea motiv, întemeiat pe caracterul pretins ilogic al motivării în ceea ce privește aprecierea argumentului referitor la depășirea termenului maxim de valabilitate al sigiliului în litigiu

Argumentele părților

- 104 E.ON Energie invocă lipsa motivării legată de o pretinsă încălcare a legilor logicii. Potrivit acesteia, la punctul 203 din hotărârea atacată, din constatarea privind buna funcționare a sigiliilor utilizate în cadrul altor aplicări de sigilii în clădirea E.ON Energie, Tribunalul trage concluzia inexplicabilă din punct de vedere logic potrivit căreia și sigiliul în litigiu trebuie să fi funcționat corect. Or, tocmai acesta ar fi specificul producțiilor în serie, și anume că un anumit viciu nu generează defecte decât în cazul unor produse izolate. Comisia nu ar fi demonstrat că toate sigiliile care proveneau din același lot erau fără defect. În plus, în speță, nu s-ar contesta că celelalte aplicări de sigilii nu priveau uși compuse din panouri cu proprietăți de izolare fonică și dintr-un cadru din aluminiu eloxat, ci, mai precis, trei dulapuri cu dosare. E.ON Energie precizează că ea contestă logica inerentă constatărilor efectuate de Tribunal, iar nu aprecierile de fapt ale acestuia.
- 105 Potrivit Comisiei, al patrulea motiv este inadmisibil, întrucât E.ON Energie se limitează să conteste constatările de fapt ale Tribunalului, și, în orice caz, neîntemeiat.

Aprecierea Curții

- 106 În măsura în care Tribunalul se întemeiază la punctul 203 din hotărârea atacată pe faptul că toate sigiliile în cauză provin din același lot, este vorba de o constatare de fapt pe care E.ON Energie nu poate să o repună în discuție în fața Curții în lipsa unei denaturări a faptelor, conform jurisprudenței amintite la punctele 64 și 65 din prezenta hotărâre.
- 107 În ceea ce privește argumentația potrivit căreia E.ON Energie se întemeiază pe pretinsele diferențe dintre suporturile pe care au fost aplicate sigiliile în cauză, trebuie observat că aceasta nu contestă declarația explicită, făcută la punctul 122 din hotărârea atacată, potrivit căreia, conform indicațiilor producătorului coroborate cu testele expertului Comisiei, tipul de sigiliu utilizat este „adaptat practic la toate suporturile”. În aceste condiții, argumentația respectivă este inoperantă, întrucât face abstracție de un element-cheie pe care se întemeiază motivarea Tribunalului și nu poate, prin urmare, repune în discuție această motivare.
- 108 În sfârșit, trebuie adăugat că în mod întemeiat Comisia observă că, dacă o întreprindere ar putea repune în discuție valoarea probantă a unui sigiliu prin invocarea unei simple posibilități ca acesta să fi avut un defect, Comisia ar fi lipsită de orice posibilitate de a utiliza sigiliile. În consecință, o asemenea argumentație, nesusținută de elemente de probă care stabilesc existența unui defect care afectează sigiliul în litigiu, nu poate fi primită.

Cu privire la al cincilea motiv, întemeiat pe neregularități în administrarea probelor, pe încălcarea principiului in dubio pro reo și pe pretinse contradicții în ceea ce privește aprecierea stării sigiliului în litigiu

Argumentele părților

- 109 E.ON Energie reproșează Tribunalului că a încălcat normele privind procedura obișnuită de administrare a probelor și principiile logicii, precum și principiul *in dubio pro reo*. În special, Tribunalul, la punctul 146 din hotărârea atacată, ar fi comis o eroare de drept prin respingerea ca inoperant a argumentului privind starea mesajelor „VOID” pe cadrul ușii. Procedând astfel, el și-ar fi contrazis propriile constatări, precum și expunerea necontestată a Comisiei. Potrivit E.ON Energie, rezultă, astfel, din propria expunere a Comisiei că fiecare re poziționare a sigiliului trebuie să conducă la o deteriorare a literelor, astfel încât prezența mesajelor „VOID” intacte dovedește că o detașare urmată de o re poziționare a sigiliului poate fi exclusă. Deși o reacție fals pozitivă pe partea sigiliului în litigiu care era lipită pe cadrul ușii nu poate fi exclusă, ar trebui, *in dubio pro reo*, să se considere că aceeași situație se poate regăsi în ceea ce privește partea sigiliului aplicată pe panoul ușii, ceea ce ar permite de asemenea să se contrazică constatarea potrivit căreia apariția mesajelor „VOID” pe sigiliul în litigiu sau, cel puțin, pe o parte a acestuia din urmă înseamnă, în toate cazurile, că sigiliul menționat a fost rupt și că autoadezivul a fost deplasat.
- 110 În plus, prin faptul că a omis să dispună o măsură de cercetare judecătorească cu privire la acest aspect, Tribunalul ar fi încălcat normele privind procedura de administrare legală a probelor. E.ON Energie subliniază, în această privință, că problema dacă o probă determinată a fost administrată în mod legal și cu respectarea principiilor aplicabile în materie, inclusiv a principiului *in dubio pro reo*, reprezintă o chestiune de drept.
- 111 Comisia contestă aceste argumente și consideră, în special, că E.ON Energie urmărește din nou să conteste constatările de fapt. Al cincilea motiv ar fi, așadar, inadmisibil.

Aprecierea Curții

- 112 Trebuie amintit, cu titlu introductiv, că un recurs este inadmisibil în măsura în care, chiar dacă nu implică o argumentație care urmărește în mod special să identifice eroarea de drept care ar afecta hotărârea Tribunalului, se limitează să repete motivele și argumentele care au fost deja prezentate în fața acestei instanțe, inclusiv pe cele care erau întemeiate pe fapte respinse în mod expres de aceasta. Astfel, un asemenea recurs reprezintă, în realitate, o cerere care urmărește să obțină o simplă reexaminare a cererii introductive prezentate în fața Tribunalului, ceea ce nu este de competența Curții în recurs (Hotărârea din 7 ianuarie 2004, Aalborg Portland și alții/Comisia, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P și C-219/00 P, Rec., p. I-123, punctul 51 și jurisprudența citată).
- 113 În schimb, dacă un recurent contestă interpretarea sau aplicarea dreptului Uniunii de către Tribunal, aspectele de drept analizate în primă instanță pot fi rediscutate în cadrul procedurii de recurs. Astfel, dacă un recurent nu ar putea să se bazeze astfel în recurs pe motive și argumente utilizate deja în fața Tribunalului, procedura respectivă ar fi lipsită de o parte din sensul său (Hotărârea din 18 ianuarie 2007, PKK și KNK/Consiliul, C-229/05 P, Rep., p. I-439, punctul 32 și jurisprudența citată).
- 114 În speță, deși E.ON Energie invocă o încălcare a principiului *in dubio pro reo*, precum și o pretinsă contradicție între motive, singurele explicații pe care le invocă în sprijinul acestor afirmații constau, în realitate, într-o repunere în discuție a constatărilor de fapt efectuate de Tribunal pe baza elementelor de probă care îi fuseseră prezentate. Astfel, aceasta nu explică erorile de drept de care ar fi afectată aprecierea Tribunalului și nu contestă interpretarea sau aplicarea dreptului Uniunii efectuată de Tribunal.
- 115 În ceea ce privește măsura de cercetare judecătorească pe care Tribunalul ar fi omis să o adopte, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe consacrate, numai Tribunalul este competent să se pronunțe asupra eventualei necesități de a completa informațiile de care dispune în cauzele cu care este sesizat. Caracterul probant sau lipsa caracterului probant al actelor de procedură ține de aprecierea sa suverană a faptelor, care, potrivit unei jurisprudențe de asemenea constante, nu este de competența Curții în cadrul recursului, cu excepția cazului unei denaturări a faptelor sau a elementelor de probă (a se vedea Hotărârea din 4 martie 1999, Ufex și alții/Comisia, C-119/97 P, Rec., p. I-1341, punctul 66, precum și Hotărârea din 10 iulie 2001, Ismeri Europa/Curtea de Conturi, C-315/99 P, Rec., p. I-5281, punctul 19).
- 116 Nimic din prezentul recurs nu permite să se considere că această situație se regăsește în speță. Astfel, după cum a arătat avocatul general la punctul 84 din concluzii, concluzia pe care o deduce Tribunalul la punctul 146 din hotărârea atacată, cu privire la faptul că sigiliul în litigiu trebuie să fi fost desprins de pe ușa incintei G.505 în cursul nopții de 29 spre 30 mai 2006, este întemeiată în mod legal pe analiza, la punctele 136-145 din această hotărâre, a elementelor de probă de care dispunea.
- 117 În consecință, nu se poate reproșa Tribunalului că a respins cererea E.ON Energie prin care s-a solicitat să se dispună măsuri de cercetare judecătorească suplimentare.
- 118 Ținând seama de cele de mai sus, al cincilea motiv trebuie respins.

Cu privire la al șaselea motiv, întemeiat pe erori de drept și în special pe încălcarea principiului proporționalității în cadrul aprecierii gravității încălcării și a cuantumului amenzii

Argumentele părților

- 119 E.ON Energie susține că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept și, în special, a încălcat principiul proporționalității atunci când nu a ținut seama, cu ocazia aprecierii gravității încălcării și a cuantumului amenzii, că Comisia nu a prezentat niciun element de natură să demonstreze că ușa incintei G.505 ar fi fost efectiv deschisă sau că s-ar fi sustras documente. Or, în opinia ei, era vorba despre elemente determinante în măsura în care obiectivul unei aplicări de sigilii, astfel cum este enunțat la punctul 291 din hotărârea atacată, este evitarea oricărei manevrări a documentelor aflate în incinta sigilată. Aceasta adaugă că, în exercitarea competenței de fond, Tribunalul ar fi trebuit să reducă cuantumul amenzii în consecință. În plus, E.ON Energie apreciază că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept în ceea ce privește normele referitoare la administrarea probelor prin faptul că a omis să dispună o măsură de cercetare judecătorească privind problema deschiderii ușii.
- 120 E.ON Energie susține de asemenea că utilizarea de Comisie a unor sigilii al căror termen de valabilitate expirase se afla la originea unei situații de incertitudine de care Tribunalul ar fi trebuit să țină seama în cadrul stabilirii cuantumului amenzii. E.ON Energie invocă în această privință, prin analogie, Hotărârea din 16 decembrie 1975, Suiker Unie și alții/Comisia (40/73-48/73, 50/73, 54/73-56/73, 111/73, 113/73 și 114/73, Rec., p. 1663, punctul 556), în care Curtea a hotărât, în esență, că o încălcare ce rezultă dintr-o anumită practică nu poate fi luată în considerare în vederea stabilirii cuantumului amenzii, dat fiind că nu se poate exclude că textul unei comunicări a Comisiei a putut lăsa să se creadă că o astfel de practică era acceptată totuși ca fiind compatibilă cu dreptul Uniunii.
- 121 Astfel, Tribunalul ar fi omis să țină seama de circumstanța atenuantă care rezultă din faptul că însăși Comisia se afla la originea situației puțin clare privind starea sigiliului în litigiu, care era de natură să inducă în eroare și imposibil de lămurit *a posteriori*. Or, ar reveni în sarcina Curții, în cadrul controlului efectuat în cadrul unui recurs, să identifice și să țină seama de toți factorii relevanți pentru a aprecia gravitatea unui comportament determinat.
- 122 Comisia contestă ansamblul acestor argumente și solicită Curții să respingă cel de al șaselea motiv.

Aprecierea Curții

- 123 Trebuie amintit, cu titlu introductiv, că, în conformitate cu articolul 261 TFUE și cu articolul 31 din Regulamentul nr. 1/2003, Tribunalul dispune de o competență de fond în ceea ce privește amenzile stabilite de Comisie.
- 124 Prin urmare, Tribunalul este abilitat, dincolo de simplul control al legalității acestor amenzi, să substituie aprecierea Comisiei cu propria apreciere și, în consecință, să anuleze, să reducă sau să majoreze amenda ori penalitatea cu titlu cominatoriu aplicată (Hotărârea din 8 februarie 2007, Groupe Danone/Comisia, C-3/06 P, Rep., p. I-1331, punctul 61 și jurisprudența citată).
- 125 În schimb, în cazul în care se pronunță pe chestiuni de drept în cadrul unui recurs, Curtea nu are sarcina de a substitui, pentru motive de echitate, aprecierea Tribunalului cu propria apreciere atunci când acesta se pronunță, în exercitarea competenței sale de fond, asupra cuantumului amenzilor aplicate unor întreprinderi ca urmare a încălcării de către acestea a dreptului Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 aprilie 1995, BPB Industries și British Gypsum/Comisia, C-310/93 P, Rec., p. I-865, punctul 34, precum și Hotărârea din 16 noiembrie 2000, KNP BT/Comisia, C-248/98 P, Rec., p. I-9641, punctul 54).

- 126 Astfel, Curtea ar trebui să constate o eroare de drept comisă de Tribunal, ca urmare a caracterului inadecvat al cuantumului unei amenzi, doar în măsura în care aceasta ar aprecia că nivelul sancțiunii este nu doar inadecvat, ci și excesiv, până la a fi disproporționat.
- 127 În ceea ce privește susținerile E.ON Energie cu privire la caracterul pretins disproporționat al amenzii aplicate în speță, Tribunalul a invocat la punctul 294 din hotărârea atacată trei motive care explică decizia sa privind stabilirea cuantumului amenzii la 38 de milioane de euro referitoare, în primul rând, la natura deosebit de gravă a ruperii de sigilii, în al doilea rând, la dimensiunea E.ON Energie și, în al treilea rând, la necesitatea de a asigura amenzii un efect suficient de descurajator.
- 128 În ceea ce privește primul dintre aceste motive, trebuie arătat, după cum a amintit Comisia, că Tribunalul a explicat corect la punctele 85 și 218 din hotărârea atacată că este indiferent, în ceea ce privește faptul constitutiv al ruperii de sigilii, dacă cineva a pătruns sau nu a pătruns efectiv în incinta sigilată. Astfel, obiectivul articolului 20 alineatul (2) litera (d) și al articolului 23 alineatul (1) litera (e) din Regulamentul nr. 1/2003 este de a proteja inspecțiile de amenințarea care rezultă din simplul fapt că sigiliul a fost rupt, dând astfel naștere unei îndoieli în ceea ce privește integritatea elementelor de probă din incinta sigilată.
- 129 Așadar, Tribunalul nu a comis nicio eroare de drept atunci când a considerat la punctul 294 din hotărârea atacată că o încălcare care constă într-o rupere de sigilii este deosebit de gravă prin însăși natura sa și, prin urmare, trebuie respinse argumentele E.ON Energie potrivit cărora pretinsa inexistență a unei deschideri a ușii incintei G.505 în cursul nopții de 29 spre 30 mai 2006 ar fi trebuit să schimbe această apreciere.
- 130 În ceea ce privește al doilea dintre aceste motive, referitor la dimensiunea E.ON Energie, trebuie observat că Tribunalul a arătat, pentru a aprecia proporționalitatea amenzii în raport cu această dimensiune, la punctul 296 din hotărârea atacată faptul că amenda de 38 de milioane de euro aplicată acestei întreprinderi reprezintă 0,14 % din cifra sa de afaceri anuală. În această privință, este suficient să se observe că acest procentaj, care a fost deja menționat în considerentul (113) al deciziei în litigiu, nu a fost contestat de E.ON Energie nici în fața Tribunalului, nici în fața Curții și că, prin urmare, în cadrul prezentului recurs este un element deja stabilit.
- 131 În aceste condiții, trebuie constatat că E.ON Energie nu a invocat niciun argument de natură să demonstreze că faptul că Tribunalul a confirmat stabilirea unei amenzi de un asemenea quantum era disproporționat în raport cu dimensiunea întreprinderii ca atare.
- 132 De asemenea, în ceea ce privește cel de al treilea motiv referitor la necesitatea de a asigura amenzii un efect suficient de descurajator, trebuie amintit că, în temeiul articolului 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003, în cazul în care se constată o încălcare a normelor de fond prevăzute la articolele 81 CE și 82 CE, Comisia poate aplica o amendă care nu depășește 10 % din cifra de afaceri totală realizată de întreprinderea în cauză în cursul exercițiului financiar precedent. În consecință, o întreprindere care ar împiedica operațiunile de inspecție ale Comisiei prin ruperea de sigilii aplicate de aceasta din urmă în scopul de a asigura integritatea documentelor pe durata necesară inspecției ar fi susceptibilă, prin faptul de a face să dispară unele probe strânse de Comisie, să evite o asemenea sancțiune și, prin urmare, trebuie să fie descurajată prin cuantumul amenzii stabilite în aplicarea articolului 23 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1/2003 să procedeze la astfel de comportamente. Or, din moment ce se constată ruperea unui sigiliu, nu poate fi exclus că astfel de comportamente s-au produs.
- 133 Astfel, în privința amenzii susceptibile de a fi aplicată E.ON Energie, în aplicarea articolului 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003 în ipoteza în care practicile urmărite ar fi fost dovedite, amenda de 38 de milioane de euro, stabilită prin decizia în litigiu, confirmată de Tribunal în hotărârea atacată și reprezentând 0,14 % din cifra sa de afaceri anuală, nu poate fi considerată excesivă în raport cu necesitatea de a asigura efectul său descurajator. Trebuie adăugat, pentru orice eventualitate, că prin

invocarea, la punctul 294 din hotărârea atacată, a celor trei motive menționate la punctul 127 din prezenta hotărâre, Tribunalul și-a motivat decizia corespunzător cerințelor legale, pe care a adoptat-o în exercitarea competenței de fond, cu privire la proporționalitatea sancțiunii aplicate.

- 134 Având în vedere cele ce precedă, argumentele E.ON Energie referitoare la o pretinsă încălcare a principiului proporționalității în cadrul aprecierii gravității încălcării și a cuantumului amenzii trebuie respinse în ansamblul lor.
- 135 În ceea ce privește argumentele E.ON Energie referitoare la administrarea probelor, în măsura în care E.ON Energie susține, în acest context, că Tribunalul ar fi trebuit să adopte o măsură de cercetare judecătorească pentru a stabili dacă și, eventual, în ce mod fusese deschisă ușa incintei G.505 în cursul nopții de 29 spre 30 mai 2006, trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței citate la punctul 115 din prezenta hotărâre, numai Tribunalul este competent să se pronunțe asupra eventualei necesități de a completa informațiile de care dispune în cauzele cu care este sesizat. Așadar, nu i se poate reproșa, în cadrul celui de al șaselea motiv, că a decis, în special la punctele 84-86 din hotărârea atacată, să nu completeze aceste informații și în special să nu audieze ca martori pe posesorii de chei, cu atât mai mult cu cât aceste persoane făcuseră deja declarații sub jurământ în stadiul procedurii administrative.
- 136 În ceea ce privește susținerea E.ON Energie întemeiată pe faptul că însăși Comisia ar fi fost la originea situației puțin clare, de natură să inducă în eroare și imposibil de lămurit *a posteriori*, trebuie observat că Hotărârea Suiker Unie și alții/Comisia, citată anterior, pe care o invocă în acest context, nu este aplicabilă în speță. Astfel, Curtea a respins deja ansamblul motivelor prin care se urmărea să se repună în discuție aprecierile de fond reținute de Tribunal și în special aprecierea potrivit căreia performanța sigiliului în litigiu nu era afectată de depășirea termenului de valabilitate al acestuia, efectuată în special la punctele 63 și 199-203 din hotărârea atacată și reamintită în contextul stabilirii amenzii la punctul 290 din aceasta. Astfel, E.ON Energie nu ar fi avut niciun motiv de a se opune utilizării sigiliului în litigiu, chiar dacă ar fi avut cunoștința de depășirea menționată, iar lipsa informațiilor în această privință la momentul la care sigiliul respectiv a fost aplicat nu poate fi considerată, așadar, o circumstanță atenuantă.
- 137 În rest, este suficient să se constate că, prin argumentele invocate în cadrul celui de al șaselea motiv, E.ON Energie urmărește să obțină o nouă apreciere a faptelor sau a caracterului adecvat al cuantumului amenzii. Conform jurisprudenței amintite la punctele 64 și 125 din prezenta hotărâre, asemenea argumente trebuie respinse ca inadmisibile.
- 138 Rezultă din cele de mai sus că cel de al șaselea motiv și, prin urmare, recursul în ansamblul său trebuie să fie respinse.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 139 Potrivit articolului 69 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 118 din același regulament, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât Comisia a solicitat obligarea E.ON Energie și aceasta din urmă a căzut în pretenții, trebuie, așadar, să fie obligată la plata cheltuielilor de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară și hotărăște:

- 1) Respinge recursul.**
- 2) Obligă E.ON Energie AG la plata cheltuielilor de judecată.**

Semnături